

TUNTURISUSIJÄRJESTELMÄ

Jorma Alapuranen
Väinö Martikainen
Marita Maula
Olli Mettälä
Eila Mäntynen
Veijo Taavitsainen

Uusittu painos 2011

SISÄLLYSLUETTELO

Esipuhe	3
Tunturisusjärjestelmän säännöt	4
Tunturivaeltajan säännöt	7
Jokamiehen oikeudet.....	8
Retkeilijän sanasto	10
Kirjallisuusluettelo.....	16
Anomuskaavakkeet	lopussa
*	Outasusi
*	Tunturisusi
*	Johtajasusi

HYVÄ TUNTURILATULAINEN

Tunturiladun 50-vuotisen toiminnan aikana on tunturisusijärjestelmällä ollut merkittävä tehtävä järjestön toiminnassa. Ensimmäiset sudet vihittiin Tunturiladussa jo niin aikaisin kuin vuonna 1947. Vuosien kuluessa tunturiretkeily ja vaeltaminen ovat muuttuneet. Jotta susijärjestelmä vastaisi kulloistakin aikaa, on sasisääntöjä jouduttu muuttamaan vuosien saatossa useaan kertaan. Nykyiset sasisäännöt astuvat voimaan vuoden 1997 alussa.

Susiasioita Tunturiladussa käsittelee ensisijaisesti vuodeksi kerrallaan valittava susivaliokunta. Susivaliokunnan kokoonpano ilmenee tunturilatulaisille toimitettavassa Tunturilatu-lehdessä. Korkeimpien susiarvojen kohdalla sudet valitsee Tunturiladun johtokunta tai Tunturiladun yleinen kokous. Tunturisusihakemukset on toimitettava Tunturilatu-lehdessä ilmoitettavaan aikaan mennessä samassa lehdessä ilmoitettuun osoitteeseen.

Tämän kansion sisältä löytyvät kaikkien anottavissa olevien susiarvojen hakuun tarvittavat lomakkeet. Lisäksi kansiossa on kirjoituksia keskeisimmistä asioista, jotka tulevan suden tulee taitaa. Kirjaluetelo, joka kansiossa on, helpottaa ”susikokelasta” löytämään oikeaa tietoa asioista, joita suden arvo edellyttää.

Päästäkseen sudeksi hakijan tulee täyttää sasisääntöjen vaatimat edellytykset. Kulloiseenkin susiarvoon tarvittavat vaatimukset ilmenevät tässä kansiossa. Susivaliokunta edellyttää sudeksi aikovalta luotettavaa selvitystä tehdyistä suorituksista ja vaadittavien taitojen hallinnasta. Monilta osin selvitys ilmenee kirjallisesti annetusta susianomuksesta. Helpottaakseen hakijan työtä ja saadakseen varmemman käsityksen sudeksi aikovan taidoista pitää susivaliokunta eräistä anomuksessa mainituista alueista suullisen keskustelutilaisuuden hakijan kanssa. Tällaiset alueet ovat:

1. OUTASUDELLA   3-9
2. TUNTURISUDELLA   4-9
3. JOHTAJASUDELLA: 6-11

Tilaisuuksia, joissa hakija voi suorittaa susivaliokunnalle suullisen osan susivaatimuksista, ovat Tunturiladun talvi- ja kesäpäivät, susiaisit ja Suomen Ladun leiripäivät. Muista järjestelyistä on sovittava susivaliokunnan kanssa.

Uudet sudet vihitään syksyisin pidettävissä susiaisissa, joiden ajankohta ilmenee Tunturilatu-lehdessä.

Suden arvo on kunniamaininta arvostetulle retkeilijälle. Tervetuloa susien arvostettuun ”rääthyyn”.

Susivaliokunta

Tunturisusi arvoasteet ja säännöt

Outasusi

Arvonimen Outasusi susivaliokunta myöntää hakemuksesta 12 vuotta täyttäneelle, vähintään vuoden Tunturiladun jäsenenä olleelle tunturivaeltajalle, joka on

1. tehnyt vähintään kaksi tunturivaellusta, joista toisen kesällä ja toisen talvella.
2. käynyt vähintään viidellä eri tunturihuipulla
3. osaa kartan ja kompassin käytön sekä ymmärtää suunnistuksen perusteet tunturialueella.
4. osaa turvallisesti ylittää virtaavan veden
5. on yöpynyt vaelluksen aikana mukana kuljetetussa teltassa, laavussa tai vastaavassa majoitteessa
6. hallitsee retkeilyänsä ensiaputaidon
7. tuntee jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet
8. tuntee eksymisestä selviytymisen perusteet.
9. tuntee tunturivaeltajan säännöt.

Susivaliokunnan kanssa keskustelussa kohdat 3-9

Outasusi on oikeutettu kantamaan Outasuden merkkiä.

Tunturisusi

Arvonimen Tunturisusi susivaliokunta myöntää hakemuksesta 18 vuotta täyttäneelle, vähintään kaksi vuotta Tunturiladun jäsenenä olleelle

1. on tehnyt vähintään 5 tunturivaellusta ainakin kolmella eri tunturialueella. Vaelluksista vähintään kaksi on tehtävä sekä talvella että kesällä. Vaelluksista kaksi on oltava tunturisusivaelluksia, joista toinen on suoritettava kesällä ja toinen talvella.
2. on esittänyt tunturisusivaelluksistaan yksityiskohtaisen retkiselostuksen
3. on käynyt vähintään 20 eri tunturihuipulla, joista viiden on oltava yli 1000 m:n huippuja.
4. osaa suunnistaa ja ymmärtää reitinvalinnan perusteet tunturialueella.
5. on suorittanut ensiapukurssin EA I tai hallitsee vastaavat taidot.
6. hallitsee hätämajoittumisen ja tulenteon sekä kesällä että talvella.
7. osaa ylittää virtaavan veden ja tuntee eksymisestä selviytymisen perusteet.
8. tuntee jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet sekä keskeisimmät retkeilyä koskevat säännökset
9. tuntee poronhoidon perusteet ja Lapin maastoa koskevan keskeisen sanaston.

Susivaliokunnan kanssa keskusteluissa kohdat 4-9.

Tunturisusi on oikeutettu käyttämään tunturisuden merkkiä

Johtajasusi

Arvonimen Johtajasusi Tunturiladun johtokunta myöntää hakemuksesta susivaliokunnan esityksestä Tunturisudelle, joka

1. on vähintään kaksi vuotta aikaisemmin saanut Tunturisuden arvon
2. on tehnyt vähintään 12 tunturivaellusta. Vaelluksista vähintään kuuden on oltava itsenäisesti suunniteltuja ja johdettuja ja joista vähintään kolme on tehtävä sekä kesällä että talvella. Vaelluksista ainakin yhden on oltava vähintään 300 km:n pituinen ns. johtajasusivaellus sekä sen lisäksi ainakin kolmen on oltava itse johdettuja tunturisusivaelluksia.
3. on tehnyt johtajasusivaelluksestaan yksityiskohtaisen retkiselostuksen.
4. on käynyt vähintään 40 eri tunturin huipulla, joista vähintään kymmenen on oltava yli 1000 m korkeita.
5. on tehnyt Lappiin liittyvän harrastusnäytteen.
6. osaa suunnistaa, hallitsee matkan mittaamisen ja pystyy johtamaan ryhmää kaikissa olosuhteissa
7. pystyy johtamaan ryhmän turvallisesti vesistön yli
8. on suorittanut ensiapukurssin EA II tai hallitsee vastaavat taidot
9. tuntee Lapin tunturialueet, niiden maantieteelliset erityispiirteet sekä on tutustunut Lapin luontoon
10. tuntee lumivyöryn syntyperusteet ja tarvittaessa lumivyöryuhrin etsinnän periaatteet
11. on tutustunut saamelaisen historiaan ja nyky-yhteiskunnan pääpiirteisiin.

Susivaliokunnan kanssa keskustelussa kohdat 6-11.

Johtajasusi on oikeutettu kantamaan punaisella punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

Ikäsusi

Ikäsudeksi Tunturiladun johtokunta voi kutsua kokeneen Tunturi- tai Johtajasuden, joka on osoittanut erityisiä ansioita eräretkeilyn ja tunturilatu-toiminnan edistämiseksi. Ikäsudesta tulee samalla Tunturiladun ainaisjäsen.

Ikäsusi on oikeutettu käyttämään Ikäsuden sauvaa sekä kantamaan harmaalla punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

Kunniasusi

Kunniasudeksi Tunturiladun vuosikokous voi johtokunnan esityksestä kutsua latutyössä erittäin ansiotuneen, Tunturiladun johtotehtävissä tai muussa tunturieräretkeilyä edistävässä tärkeässä tehtävässä toimineen Tunturiladun jäsenen.

Kunniasudesta tulee samalla Tunturiladun ainaisjäsen. Kunniasusi on oikeutettu kantamaan kultaisella punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

Muut määräykset

1. Susivaliokunnan muodostavat puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä, joiden on oltava Tunturiladun jäseniä. Puheenjohtajan ja kolmen jäsenen on oltava vähintään johtajasuden arvoisia. Kaksi muuta ovat vähintään tunturisuden arvoisia.
2. Susivaliokunnan jäsenet valitaan vuosittain susien kokouksessa, joka pidetään susiaisten yhteydessä. Toimikausi alkaa seuraavan kalenterivuoden alusta.
3. Johtajasusien anomuksia käsittelevien on oltava vähintään johtajasuden arvoisia.
4. Ikä-, Johtaja-, Tunturi- ja Outasusien juhlallinen vihkiminen tapahtuu Susivihkiäisissä, joiden ajan ja paikan Tunturiladun johtokunta päättää.
5. Vain näiden sääntöjen mukaan virallisesti nimetyt sudet ovat oikeutettuja kantamaan arvoaan vastaavia tunnuksia. Susimerkkiä kannetaan aina rintapielessä vasemmalla puolella.
6. Susivaliokunta pitää susista luetteloa.

Tunturisusiarvon peruuttaminen

Tunturiladun johtokunta voi, susivaliokuntaa ja asianomaista kuultuaan, peruuttaa susiarvon Tunturiladun tarkoituksien vastaisen teon vuoksi. Henkilö, jolta susiarvo on peruutettu, ei ole oikeutettu kantamaan minkäänlaista susimerkkiä.

Sääntöjen tulkinnat

1. Tunturialueiksi luetaan kaikki napapiirin pohjoispuoliset alueet sekä Ruotsin, Norjan ja Venäjän muut suuralueet. Muutkin alueet voidaan hyväksyä susivaliokunnan päätöksellä.
2. Tunturivaellus tehdään pääosin asumattomalla ja viitoittamattomalla reitillä tunturialueella omin voimin ilman muona- tai varustetäydennystä kävellen, hiihtäen tai vesitse. Vaelluksen on kestettävä vähintään kuusi päivää siten, että maastoon lähtö- ja paluupäivät luetaan mukaan ja maastossa yöpymisiä on viisi. Yhdellä tunturivaelluksella on yövyttävä vähintään yksi yö mukana kuljetettavassa teltassa, laavussa tai muussa vastaavassa majoitteessa.
3. Tunturisusivaellus on vähintään 150 km:n pituinen vaellus, jolla asianomainen on vastannut suunnistuksesta. Tunturisusivaellusta ei tarvitse suunnistaa kokonaan itse, riittää, että on vastannut retken jonkin osan suunnistuksesta. Asiasta on annettava selvitys retkikertomuksessa.
4. Johtajasusivaellus on vähintään 300 km:n pituinen. Vaellusryhmässä on anojan lisäksi oltava vähintään kaksi muuta henkilöä, joista enintään puolet voi olla oman perheen jäseniä. Anoja on osallistunut vaelluksen suunnitteluun ja johtamiseen. Asiasta on annettava selvitys retkikertomuksessa.
5. Vaelluksen pituudeksi lasketaan karttakilometrit lisätynä maastohyvityksellä (enintään 20 %). Vaelluksen kokonaispituuteen saa laskea mukaan vaelluksen aikana ilman täydellisiä varusteita kuljettu matka. Tällaisen matkan osuus vaelluksen kokonaispituudesta ei kuitenkaan saa olla enempää kuin 1/5. Vesitse omin voimin kuljetut kilometrit hyväksytään jaettuna kahdella.

6. Tunturihuippu on puurajan yläpuolelle kohoava tunturin korkein kohta. Yli 1.000 metrin huippujen on oltava nimettyjä.
7. Huippujen lukumäärää laskettaessa samalla oleskelukerralla saa laskea enintään kolme huippua 10 karttakilometrin säteellä.
8. Retkikertomus on yksityiskohtainen ja itse laadittu. Siitä on käytävä ilmi mm. reitti, päivittäinen ohjelma ja luontohavainnot.
9. Harrastusnäyte on kirjallinen esitys tai muu osoitus siitä, että asianomainen on syventynyt johonkin Lappia tai Lapin retkeilyä koskevaan aiheeseen. Sellaisia ovat esim. retkeilytekniikkaan tai varusteisiin liittyvät kokeilut ja testaukset raportteineen, Lapin luontoon liittyvät harrastukset (eläimet, kasvit, kivet, ilmasto, ym.), saamelaisiin ja heidän kulttuuriinsa (elinkeinoihin, historiaan, taiteisiin, uskontoon, ym.) syventyminen, Lappia koskeva kirjallisuus, jne. Mikäli anoja on epävarma aiheen sopivuudesta, hän voi neuvotella asiasta jonkun susivaliokunnan jäsenen kanssa. Harrastusnäytteen sisältö ratkaisee, ei ulkoasu.
10. Ensiapukurssit voi suorittaa susivaliokunnan hyväksymillä SPR:n, Tunturiladun tai muun järjestön pitämällä kursseilla. Kursseista ja taitojen osaamisesta on liitettävä todistus. Kolmea vuotta vanhempaa suoritusta ei hyväksytä ellei taitoja ole muuten todistettavasti ylläpidetty.
11. Tietoja retki-/vaellustaitojen, saamelaisuuden ja Lapin tuntemuksen hankkimiseksi saa susivaliokunnalta, Tunturiladun verkkosivuilta tai Tunturiladun kerhokansioista.
12. Tulkintatapauksissa ratkaisun tekee susivaliokunta. Arvioidessaan suorituksia valiokunta voi käyttää kohtuullista harkintaa ottaen huomioon vaellusten pituuden ja huiputusten vaativuuden sekä suorittajan iän ja mahdolliset suorituskykyrajoitteet. Harkintaa voidaan käyttää myös outasusikokelaiden kesä-/talvivaellusten keskinäisessä kompensoinnissa.

TUNTURIVAEHTAJAN SÄÄNNÖT

ÄLÄ KOSKAAN LÄHDE YKSIN TUNTURIIN

- EKSYESÄSI JOUKOSTA SÄILYTÄ MALTTISI, HARKITSE TILANNETTA JA TEE ITSESI HELPOSTI HAVAITTAVAKSI

VARAUDU AINA PAHIMMAN VARALLE

- TEE LÄHTIESSÄSI REITTI-ILMOITUS JA TEE MERKINTÖJÄ AUTIOTUPIEN VIERASKIRJOIHIN
- KULJETA MUKANASI EA-TARVIKKEITA SEKÄ YLIMÄÄRÄISTÄ MUONAA, "RAUTAISANNOSTA"

ÄLÄ KOSKAAN YLIARVIOI KYKYJÄSI

- LEPÄÄ ENNEN TÄYDELLISTÄ UUPUMISTA
- OPETTELE ERÄTAITOJA, HANKI RIITTÄVÄ SUUNNISTUSTAITO

OPI TUNTEMAAN LUONTO JA SUOJELE SITÄ

- ÄLÄ ROSKAA JA VAHINGOITA LUONTOA
- ÄLÄ HÄIRITSE ELÄIMIÄ
- NOUDATA MÄÄRÄYKSIÄ TULENTEOSSA

KUNNIOITA TUNTUREITA

- MUISTA VÄLIMATKOJEN PITUUS
- MUISTA SÄÄOLOJEN NOPEA VAIHTELU

JOKAMIEHENOIKEUS

Jokamiehenoikeus on maan tapaan ja erinäisiin lakeihin perustuva oikeus, jolla tarkoitetaan ympäristön yleisiä käyttöoikeuksia, jotka ovat riippumattomia alueen omistajan oikeuksista. Laissa mainitut säännökset yleensä rajoittavat käyttäytymistä toisen alueella.

Tärkein jokamiehenoikeuksista on oikeus liikkua toisen alueella. Laista ei löydy nimenomaista lupaa liikkumiseen, mutta säännöksiä tulkitaan siten, että se on sallittua siellä, missä sitä ei nimenomaan ole kielletty. Tärkeitä oikeuksia ovat myös oikeus oleskella tilapäisesti toisen alueella ja oikeus hyödyntää luonnonvaroja. Retkeilijämäärien lisääntyessä on syytä korostaa jokamiehen oikeuksien rinnalla myös niihin liittyviä velvollisuuksia. Jokamiehenoikeuksiin sisältyy aina vaatimus niiden harmittomuudesta: oikeutta ei saa käyttää haittaa tai harmia aiheuttavalla tavalla.

Ahvenanmaalla jokamiehenoikeutta on rajoitettu, mm. telttailu ei ole vapaasti sallittua.

Liikkuminen

Jokaisella on oikeus kulkea luonnonvaraisilla tai niihin verrattavilla alueilla jalkaisin, pyörällä, hiihtäen tai ratsain. Samoin on sallittua kulkeminen toisen vesistöissä ja jäällä. Tilapäinen kulkeminen on sallittua myös yksityistiellä. Jokamiehenoikeus sisältää myös oikeuden tilapäiseen ankkurointiin.

Kesällä pellot on ylitettävä teitä tai ojan pientareita pitkin, mutta talvella voi hiihtää pellon ylikin.

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastokäytöstä säädetään erikseen laissa. Kyseisessä laissa maastolla tarkoitetaan muuta kuin yleiselle liikenteelle tarkoitettua tai yleisesti liikenteeseen käytettyä maa-alueita ja jääpeitteistä vesialuetta.

Yksityisteillä jokamiehenoikeudet ovat voimassa, jos tien käyttö on tilapäistä eikä se selvästi lisää tien kunnossapitokustannuksia eikä tietä käytetä kuljetuksiin.

Pihapiiri, puutarha ja niihin verrattavat alueet ovat suojatut kotirauhasäännöksiin (Poliisilaki 2:21). Lakiin perustumattomilla kieltotauluilla ei jokamiehenoikeuksin tapahtuvaa liikkumista tai oleskelua voida rajoittaa tai kieltää. Laillisissa kieltotauluissa on kiellon antaneen viranomaisen nimi ja päätöksen numero.

Oleskelu

Koska tilapäinen oleskelu on sallittua, on tilapäinen telttailukin toisen maalla sallittua. Tilapäiseksi katsotaan 1-2 vuorokauden oleskelut. Tarkkoja säännöksiä siitä ei ole, kuinka lähellä toisen kotirauhan piiriin kuuluvaa aluetta saadaan oleskella. Sillä tarkoitetaan välitöntä läheisyyttä ja viitteitä saadaan metsästyslaista, jonka mukaan metsästys on kielletty 150 m lähempänä em. alueita huomioonottaen sen, ettei aiheuta häiriötä tai haittaa. Metsähallitus on antanut ohjeet oleskelusta maillaan. Tietoa saa Metsähallituksen paikallisista toimistoista.

Tulenteko

Avotulen teko toisen maalle ilman lupaa on kielletty. Poikkeuksen muodostavat pakottava tarve, jonka on oltava ennakoita arvaamaton. Kovan tuulen tai kuivuuden vallitessa avotulen teko on kielletty metsässä tai sen läheisyydessä. Palolain mukaan valvottuina käytettäviä retkikeittimiä ei katsota avotuleksi. Metsäpalovaroituksen aikana avotulenteko on aina kielletty paitsi hormilla varustetuissa keittokatoksissa.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Jokamiehenoikeuksiin sisältyy lupa poimia marjoja, sieniä, ruohokasveja sekä maahan pudonneita risuja, käpyjä ja pähkinöitä niillä alueilla, missä liikkuminenkin on sallittua. Sallittua on myös veden otto järvistä ja lähteistä, mutta puussa olevien esim. käpyjen ja puiden oksien sekä sammalien, jäkälien tai maa-aineksien ottaminen ilman maanomistajan lupaa on kielletty. Ilman lupaa esim. hakkuujätteiden kerääminen ja saunavihdan tekeminen toisen maalla on kielletty. Pohjoisissa kunnissa saattaa olla vuosittain rajoituksia marjojen poiminnassa.

ERÄRETKEILIJÄN SANASTOA

Maastokohtien saamelaisperäisiä nimityksiä

Retkeilijälle tärkeät suunnistusvälineet, kartta ja kompassi, oikein käytettyinä viitoittavat turvallisen reitin oudossakin maastossa haluttuun kohteeseen. Kartta kertoo paljon, kun osaa sitä "lukea". Vakioidut karttamerkit kertovat maaston muotoja, laatua ja monia tärkeitä asioita retkialueesta. Oleellisena osana karttoihin liittyvät myös paikannimet. Lapin kartoissa esiintyvä nimistö on saamelaisperäistä ja esiintyy hiukan eri muodossa eri alueilla ja kartoissa. Saamenkieliset paikan ja maastokohtien nimitykset usein kuvaavat kyseisen paikan luonteen erittäin hyvin. Tästä syystä on nimistön tunteminen eduksi ja antaa oman viehättävän lisänsä retkikarttoja tutkittaessa, kun kartalla nähtyjen nimien perusteella voi kuvitella millaista maastokohdasta on kysymys.

Joukko tämän luettelon nimistöstä esiintyy Lapin kartoissa, moni nimityksistä esiintyy Lapinaiheisessa kirjallisuudessa sekä puhekielessä Lapissa.

Aapa, aaphe	=	suuri puuton suo, Posoapa
Autsi, autti, avdshi, ävdzi	=	jyrkkärinteinen kalliokanjoni, Jäkäläautsi, Auttikongas
Autto	=	metsäinen notkelma
Eno, eädnu	=	suuri joki, Lätäseno, Poroeno
Eänä	=	vesistöjen rajoittama maa
Gaissa, kaisa	=	korkea tunturi, särmikäs, suippolakinen, yli 1000-metrinen, Kovddoskaisa
Huhpuht	=	huppu, hupunomainen tunturilaki, Työljihuhput = Taljahuppu
Jauri, jävri, javri	=	järvi, Faskujavri
Jaurotus	=	umpinainen järvenlahti, jonka kapea salmi erottaa pääjärvestä
Jolma, tsoalbmi	=	salmi, lyhyt joki kahden järven välissä
Johka, jokka	=	joki, Rievajohka = Repojoki
Juolu, juovva	=	louhikko
Juonto	=	jono, tunturijono
Jurmu, jorbmi	=	syväne joessa, joenmutkan lahti
Jyppyrä	=	pitkulainen, jyrkästi nouseva kukkula, Jyppyrä = vaara Hetassa Ounasjärven pohjoispuolella. Myös Pellossa Juoksengin kylässä on vaara nimeltä Jyppyrä
Jyrhämä	=	syvä jokimutka
Jänkä, jeäggi	=	rääseikköä kasvava suo; yleisnimitys Lapin suolle, Leämmisjeähki
Järämä	=	syvä, lyhyehkö suvantopaikka joessa, tyven paikka kosken kuohujen välissä
Kaarto, balsadah	=	mätäsilta aapasuossa, jänne
Kaita, skäidi	=	kahden jokilaakson välinen tunturiselänne, kairaa vähäisempi, Poijuskaidi
Kaira	=	suurten jokien välinen laaja ylänne, erämaa, Pomokaira, Koitelaiskaira
Kaltio, kaldu	=	lähde, lähteensilmä, hete, Kalmankaltio = Kylmälähde
Keino, keäidnu	=	tie, talvitie, Kautokeino
Kero, tseärru	=	paljas, pyöreä tunturi, Jäkäläkero
Kieddi	=	tasanne, kenttä, Riddukieddi = Rantakenttä

Kielas	=	kapea, poikki maanselän ulottuva ylännemaa tuntureilla, Keätikielas
Kiveliö	=	asumaton erämaa, saloseutu
Koarvi	=	kovera suuren jyrkänteen reuna, röytä, Koarvikods = Käyräkynsi
Konelo, koadnil	=	jokien lahtimainen laajentuma
Kotsamo, kuottsam	=	laaja, matalahko vaara, usein ylin laki paljas tai harvapensaikkoinen
Korsa	=	syvä ja jyrkkä kuru, pohjalla joki
Koste	=	akanvirta joessa
Kuolpana, kuolpuna, kuolba	=	tasainen hietapohjainen jäkäläkangas
Kurkkio, kordzi	=	jyrkkä, lyhyt vesiputous, Isokurkkio, Munnikurkkio, Piernankortshi, Pihtuskordzi
Kursu, skurtzu	=	pieni pystyreunainen kuru
Kuru, kuurra	=	yleisnimitys tunturien väliselle jyrkähkölle laaksolle, Pyhäkuru
Köngas, keävngis	=	voimakas, vaahtoava vesiputous, Kirakkaköngäs, Suomuköngäs
Laadna, landja	=	koivuviita, Landjoaivi, Kohperuslandja
Lantto, laaddu	=	lampi, kosteikkopainanne, joka voi olla loppukesästä kuiva
Lako, lahku	=	laaja, matalahko alanko tunturissa, Tsahppeslahku
Lompolo, luobbal	=	joen laajentuma, lampimainen suvanto, jokijärvi, myös yleisnimitys pikkulammelle
Luokka, luähkkä	=	mäki, peitteinen vaara, Njamakkaluokka
Luusua, luspa, lusme	=	joen-niska, myös koskenniska, järven laskukohta
Marasto, maras, morosto	=	matalaa koivua kasvava erillinen pitkäkö selänne, Morgam - maras, Harrimorostot
Mella, mielli	=	veteen vyöryvä, korkea hiekkatorma
Mukka, muhka, mohkke	=	joenmutka, laakson "kainalo", mahke
Muotka, muötiki	=	kapea vedenjakaja
Nippa, nibba	=	terävä tunturinlaki, Virdninippa
Niva, navvi	=	joen virtapaikka, usein vuolas, Lohiniva
Njarga	=	niemi järvessä, myös joessa, Valddenjarga
Njunni, nunas, nonas	=	vaaran tai tunturin madaltuva nokka, Pitsusnjunni
Nulkki, tsulppe	=	pienehkö korkea vaara, kukkula, Saittanulkki, Hopeanulkki
Nuora, nyöri	=	pitkä, kapea ja suora salmi, Keäigu-nyöri l. Kaikunuora = Oikosalmi
Närä, neärrä	=	laajahko niva, matala virtapaikka
Oaivi	=	kuperalakinen, paljas tunturipää, Jollanoaivi
Outa, vuövdi	=	metsämaa, isopuinen metsä, salo
Pahta, päkti	=	jyrkänne, tunturiseinämä, Urtaspahta
Palas, peälgis	=	polku
Paljakka, jalgadas	=	avoin tunturimaa, oudan vastakohta
Palsa	=	korkea turvekumpu
Pieska, peski	=	matala kannasmaa, keväällä usein veden alla
Pola, pussi	=	kuohupaikka koskessa
Pounu, povdna	=	iso rahkamätäs, rämemätäs
Pounikko	=	mättäikkö
Pudas, poudsas	=	saaren muodostava joen sivuhaarake, Saarenpudas
Pulju, puoldsa	=	jyrkkärinteinen sorakukkula, Ladjapuoldsa, Karapulju
Rakka, rassa, rassa	=	louhikko, kivinen tunturialue, Kodderassak
Riidi	=	jyrkästi viettävä rinne

Riddu	=	ranta, Riddukieddi
Rova, roavvi	=	kivikkoinen, harvametsäinen vaara, usein vanha palomaa, Matararova
Ruto, rohttu	=	tiheä paju- tai koivuviidakko, tavallisesti purolaaksossa tai vesistön rannalla
Röytä, koarvi	=	ulkoneva, kovera jyrkänteen reuna
Saajo	=	metsäsaareke jängässä, suosaareke
Saivo, saiva	=	lähdelampi tai -järvi, josta lähtee puro, mutta johon ei laske vesiä, Paka-saivo
Sankale, sangal	=	kiinteä kohta, jänne, aapasuossa
Savu	=	suvantopaikka joessa
Selkä, tselgi	=	korkea ylänne, vedenjakajamaa, selkonen: pienehkö maanselkä, Sileäselkä
Siljo, sialjo	=	kotakenttä, tanner, pihamaa
Siula, kielas	=	pitkä, madaltuva tunturiselänne
Skaidi, skäidi, skaide	=	vesien tai jänkien usealta sivulta rajoittama tunturi- tai vaaramaa, Raadnускаide
Suolu	=	saari järvessä, joessa tai meressä. Myös: solo ja suolo, Solojärvi ja Suoluitsielgi, Poadsosuolu
Tieva, tievva	=	matala, pitkänomainen harjanne, metsäinen tai paljas jyrkkärinteinen, usein jängästä kohoava kukkula
Tshobma, tsobma	=	korkea tunturihuippu, usein jyrkkä, Halditsohkka
Tsokka, tsohkka	=	tunturi, paljaslakinen, useita lakia, kuruja ja harjanteita käsittävä vaara- tai kukkulamaa
Tuoddar, tuodtar	=	jyrkkä tunturirinne, Teärbmisvaarri
Törmä, teärbmi	=	puuraja tunturissa
Uurto, orda	=	suuri, usein kalliolakinen ja pahtaseinäinen tunturi, myös loivahko, metsäinen kukkula
Vaarri	=	matala ja laakea, puuton kukkula tunturimaassa
Vadha, vosa	=	tunturien välinen laakso, puuton tai metsäinen, Urtasvaggi, Palovankka
Vankka, vaggi	=	syvä ja pitkä suvantojärvi joessa
Vielmä, fielmä	=	loivarinteinen, leveä jokilaakso, usein suoperäinen, koivikkoinen, Rommavuoma. Myös: suuri puuton suoalue vaaramaiden välissä, Peltovuoma
Vuoma, vuobmi	=	lahti, jonka salmi yhdistää jokeen tai järveen, vuopaja, Kivivuopio, Hirvasvuopio
Vuopio, vuöhppi	=	pitkä ja kapea suoalue, jossa on useita perättäisiä lampia. Lammet saattavat laskea eri suuntiin.
Vuotso, vuattsu	=	

Edellä lueteltu nimistö on pelkästään maastoon liittyvää. Kuitenkin Lapissa vaeltava joutuu tekemisiin läheisesti retkeilyyn-, poronhoitoon-, säähän- yms liittyvän oudon sanaston kanssa. Osa saamelaisperäisistä sanoista ja käsitteistä ovat, siirryttyään kieleemme, muuttuneet melkoisesti ja tulleet laajalti käyttöön. Tällaisia Lapissa liikkuvan retkeilijän sanastoon kuuluvia sanoja ovat mm:

Aihki	=	iso, tuuhea petäjä, aarnihonka
Aljo	=	kesyyntynyt villieläin
Asento	=	eräleiri, yöpymispaikka
Elo, eällu	=	poroelo, tuhatpäinen porolauma
Etiäiset	=	ennusmerkit, myös haltijat, "edelläkulkijat"
Hirvas, sarvis	=	urosporo
Härkä	=	kuohittu poro
Jokos, jotos, jokoh	=	lumeen tallaantunut ura, ahkion tms. jälki lumessa
Jorva	=	ruumiin peräpuoli
Juovattaa	=	noudatella jälkiä
Jutaa, jottih	=	matkata
Juto	=	vetoporo
Kaamos, skaabma	=	keskitalven auringoton aika
Kaaristaa	=	sittoa ahkioon tai kantosatulaan
Kaarre, kaarri	=	aitaus, johde
Kallokas	=	poron kallonahasta tehty karvakenkä
Kammi	=	tavallisesti turpeesta rakennettu tupa, turvekämpä
Kiehiset	=	tervakselta vuollut sytykkeet
Kinipeski	=	kulunut peski
Kirvata	=	kirota
Kisura	=	pieni, heikko poro
Koddi	=	peura
Kojamo	=	uroslohi
Kollostaa	=	sittoa poroja peräkkäin
Komsio, kiedkam	=	lapinkätkyt
Konto, skoaddu	=	sumu, usva
Konttiluu	=	poron sääriluu
Kopara	=	poronsorkka
Kopukka	=	pieni kelolautta
Korjuu	=	karhun talvinen makuupaikka
Korppu	=	vahinko
Kortto	=	paha silmäys
Kuer	=	taimen
Kuksa	=	pahkakuppi
Kuu	=	rasva, tavall. poronmaidosta,
Kuukkeli	=	kuusanka, lapinnärhi
Kätkä, keätgi	=	ahma
Laavu, laavvu	=	alunperin havuista tehty yösija; avoin vinokatos, havuista tai kankaasta
Leuku, niibi	=	iso lapinpuukko, leuku = tuorraniibi ja veistopuukko = muorraniibi
Loito, loaidu	=	erävuode, havuista tai varvuista
Losojätkä	=	vanha "lentojätkä"
Loude, loue, lovda	=	kartioksi asetettujen riukujen varaan pingotettava katosvaate
Luossa, loassa	=	lohi
Luppo, lahppu	=	naava
Muistelus	=	tarina
Muorra	=	tarvepuu

Murku	=	paksu sumu
Naakia	=	hiippiä, väijyä
Napautuminen	=	rakotuli jää oksien kohdalla koholle
Niesta	=	eväs, ruoka
Nili	=	patsasaitta
Nimiloppu	=	yli seitsenvuotias poro
Nokko	=	kylliksi
Nulkata, njolkastet	=	juosta verkkaan
Nulkki	=	yksinäinen poronvasa
Nulppo	=	sarveton poro
Nutukas	=	poron koipinahoista tehty karvakenkä
Nuotti, nuortah	=	itä (ilmansuunta)
Ojus	=	ajoporo
Paahkilas	=	paholainen. Lappalainen kirosana
Paanne	=	tielle uhkunut ja jäänyt vesi
Pailakka	=	opettamaton urosporo
Paliskunta	=	porohoitopiiri
Palkia, palgah	=	poron kulku ruokaa etsien
Parttio, tsoora	=	pieni porolauma
Peurakorva	=	merkitsemätön vasa t. poro, jolla on ehyet korvat kuin villipeuralla
Pihtsus, pidzus	=	kurmitsa, kapustarinta
Pihttsi	=	huurre maassa
Pirrikota	=	keilakota
Pissihaukka	=	hiiripöllö. Saanut nimensä höyhenistönsä ruskeista ja valkeista täplistä, "pisseistä"
Poatsu, poadzu	=	poro
Posio, poassu	=	lapinkodan pieni peräovi
Purkakarva	=	poron lyhyt syyskarva
Purku, porga	=	sakea pyry lauhalla ilmalla
Pykällys	=	porojen korvamerkki
Raitio, raihte	=	poropaimen
Raito, raidu	=	hihnastettu porojono
Rankinen, raagkas	=	pieni telta, sääskisuoja
Rannio	=	eläinten tallaama polku
Rautu, ravdu	=	pikkunieriä
Ridhu	=	myrskytuuli
Ridni	=	huurre puissa
Rinkka	=	kantokehikko
Riuttalintu	=	haaskalintu
Rouko, rouhko	=	välly, nahkavälly
Roukuminen	=	poron ääntely
Ruode, ruoteet	=	kodan tai laavun kehikkoriu'tut
Ruoktu	=	koti, maja
Ruukaltaa	=	loukata
Ruska, ruskah	=	ruskea, syksyn värikäs aika
Rykimäaika, rahkat-aike	=	porojen kiima-aika syksyllä
Räkkä	=	sääsket ym. lentävät syöpäläiset
Siulat	=	johdeaidat
Seita, sieidi	=	palvosesine, haltia, palvontapaikka
Sevä, tseävvi	=	hankikanto
Staaloo	=	haltia, jättiläinen
Stuorra, stuorrah	=	iso, suuri
Suopunki, suophan	=	lassomainen heitonuora

Taajoa	=	leikkiä, telmiä
Taamo, taabmah	=	taltuttaa, kesyttää
Tammukka	=	purolohi, forelli
Takkahärkä	=	kantoporo
Tauro	=	kalakeitto
Tokka	=	iso porolauma
Tolvata	=	juosta nopeasti
Työlji	=	talja
Urtas, urttas	=	putkenjuuri
Vaadin, aldu	=	naarasporo
Vasa	=	poron vasikka
Verremys	=	verraton, paras
Viero	=	vieras
Vistottaa	=	iljettää
Vuottua	=	näkyä
Väärti	=	ystävä

Aina eivät saamelaisperäiset sanat ole säilyneet samanlaisessa sana-asussa, vaan yhtä ja samaa tarkoittava nimi on saattanut muuntua paljonkin eri käyttäjien jäljiltä. Tälle seikalle on olemassa luonnollinen selitys. Suomen kielessä ei ole monille saamen kielen äänneille täsmällistä vastinetta. Erityisesti vokaalit, mutta myös monet konsonantit, vaatisivat aivan omat äännemerkinsä tullakseen oikein luetuiksi ja tajutuiksi. Lisäksi kieli on erilaista Lapin eri osissa.

Innokkaan eräretkeilijän kannattaa perehtyä saamenkielisiin sanoihin ja sanontoihin, jotka liittyvät retkeilyyn ja eräelämään. Hyvinä oppaina tähän eräsanastoon ovat Lapin tutkijoiden ja tuntijoiden T. I. Itkosen ja Samuli Paulaharjun teokset.

Tähän luetteloon koottu sanasto on K. Kempisen, Kojon ja Paulaharjun teoksista.

KIRJALLISUUSLUETTELO

LAPPI, SAAMELAISET JA POROTALOUS

Veikko Huttu-Hiltunen, Mauri Nieminen, Airi Valmari, Bengt Vesterling. Valtion painatuskeskus -93	Porotalous
Fjellström Phebe, Norstedts 1985	Samernas samhälle i tradition och nutid
Itkonen T I, WSOY	Suomen lappalaiset vuoteen 1945 I-II
Kariston tietokirjasarjan 4. osa	Lappi, Saamelaisten ja suomalaisten maa
Järventaus Arvo	Risti ja noitarumpu,
Lapin maakuntamuseo	Saamelaiset sovinnolliset sopeutajat
Lapin sivistysseuran julkaisu 44, 1984	Balggis-Polku
Keltikangas Valter	Seitsemän tuntia erämaata
Lehvonen Riitta	Kenkäheinistä kännyköihin
Nieminen Mauri	Poroaakkoset
Paliskuntien yhdistys	Poromieslehti
Paulaharju Samuli, WSOY -53	Sompio
Manker Ernest	Kahdeksan vuodenajan kansa
Manninen E N	Tunturi uhkaa
Murtomäki Eero	Tunturipöllö
Nickul Karl	Saamelaiset kansana ja kansalaisina
Paltto Kirsti	Saamelaiset
Pentikäinen Juha, SKS 1995	Saamelaiset - Pohjoisen kansan mytologia
Schefferus Johannes, Karisto -63	Lapponia
toim. Ulla-Maija Kulonen Juha Pentikäinen ja Irja Seurujärvi-Kari, SKS -94	Johdatus saamentutkimukseen

RETKEILYTAIDOT

Tunturilatu	Perustietoja retkeilijälle
Aulio Olli	Suuri retkeilykirja Partiolaisen kirja
Corander Nalle	Retkeilijän erätaidot 1 & 2
Gumma Karl, Kirjayhtymä	Suuri laskettelutaito - osa: Laskettelutaito, lumivyöry
Kojo, Raimo O.:	Lapin retkeilyopas
Kemppinen, Kullervo:	Eräretkeily
Laaksonen Jouni	Vaeltajan opas Erämaat Retkeilijän kansallispuistot
Nakari Ari, SML	Laskettelijan opas - osa: lumivyöryt
Rautio, Antero	Melontareittiopas
Rundgrén Eerikki	Retkimelonta, melontareitit, -taidot ja –varusteet Melontaseikkailu
Siivonen, Mauno:	Erätieto Solmuopas Erämiehen keitto-opas
Sorjonen T. I.:	Lapin retkeilyopas
Suomen Matkailuliiton julkaisuja mm:	Kulkurin keittokirja Melontareittiopas Polkuja tuntureilla, Ruotsin ja Norjan retkeilyopas

Suuri osa näistä kirjoista ei löydy enää kirjakaupoista, mutta kirjastojen erinomaisista valikoimasta useammat vielä löytyvät.

PERUSTIEDOT	HENKILÖTIEDOT	suku- ja etunimet		kerho	
		arvo tai ammatti		syntymäaika	
		lähiosoite		kotikunta	
		postinumero ja -paikka	puhelin	sähköpostiosoite	
SUORITUSOSA	TUNTURIVAELLUS, KESÄ I	vaellusaika	karttakilometrit	maastohyvitys %	laskettu matka
		retkialue		osallistujamäärä	
		vaelluksen vetäjä			
	TUNTURIVAELLUS, TALVI I	vaellusaika	karttakilometrit	maastohyvitys %	laskettu matka
		retkialue		osallistujamäärä	
		vaelluksen vetäjä			
	YHTEEN- VETO	jatko tarvittaessa liitteenä tunturivaelluksia ____ kpl tunturivaelluksia kesällä ____ kpl, talvella ____ kpl			
	2. TUNTURIHUIPUT		nimi	vuosi	
		1			
		2			
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
YHTEEN- VETO	jatko tarvittaessa liitteenä tunturihuippuja yhteensä ____ kpl korkein on _____, sen korkeus _____ m				

TAITO-OSA	3. Kartan ja kompassin käyttö	suoritettu keskustelussa
	3. Suunnistus tunturissa	suoritettu keskustelussa
	4. Turvallinen vedenylitys	suoritettu keskustelussa
	5. On yöpynyt vaelluksen aikana mukana kuljetetussa teltassa, laavussa tai vastaavassa majoitteessa	suoritettu keskustelussa
	6. Hallitsee retkeilijän ensiaputaidot	todistus tai suoritettu keskustelussa
TIETO-OSA	7. Tuntee jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet	suoritettu keskustelussa
	8. Tuntee eksymisestä selviytymisen perusteet	suoritettu keskustelussa
	9. Tuntee tunturivaeltajan säännöt	suoritettu keskustelussa
OHJEET	<p>Suoritusosan kohdat täytetään anomuskaavakkeeseen ja tarkemmat tiedot toimitetaan susivaliokunnalle erillisellä liitteellä.</p> <p>Taito- ja tieto-osien asioista keskustellaan Susivaliokunnan ja susikokelaan yhteisessä tapaamisessa. Ensiaputaidon todentamiseksi susivaliokunta tarvitsee todistuksen käydystä kurssista tai tiedot todetaan keskustelutilaisuudessa. Susikokelas voi suorittaa keskustelut tieto- ja taito-osista useamman vuoden aikana.</p> <p>Keskustelutilaisuuksia järjestetään Suomen Ladun Leiripäivillä, Tunturiladun kevät- tai kesäpäivillä sekä susiaisissa. Susiaisissa haastateltu kokelas voidaan vihkiä aikaisintaan seuraavan vuoden susiaisissa. Susivaliokunnan kanssa voi sopia keskustelutilaisuuden järjestämisestä muunakin aikana.</p>	

ANON OUTASUDEN ARVOA

_____

paikka ja aika

_____

allekirjoitus

Suositteluva kerho, susi tai muu henkilö, joka tuntee anojan ansiot

nimi _____

osoite _____

puh.no _____

sähköposti _____

Anomus liitteineen on toimitettava Tunturilatu ry:n Susivaliokunnalle viimeistään kaksi kuukautta ennen susiaisia.

Keskeneräisiäkin anomuksia voi toimittaa Susivaliokunnan tarkasteltavaksi, jos kokelas on epävarma suoritustensa riittävydestä.

Susisääntöihin ja niiden tulkintoihin on syytä tutustua tarkasti ja tarvittaessa kysellä Susivaliokunnalta lisäselvityksiä.

Susiaisista ilmoitetaan Tunturilatu-lehdessä.

Tieto hyväksymisestä/hylkäämisestä lähetetään ennen susiaisia

OUTASUDEN ARVO VELVOITTA

SUSIVALIOKUNTA TÄYTTÄÄ

Tunturiladun jäsen vuodesta _____ Hyväksytty ___ Hylätty ___ Outasusi no. _____

Miksi hylätty _____

_____

_____

päiväys

_____

susivaliokunnan puolesta

_____

susivaliokunnan puolesta

PERUSTIEDOT	HENKILÖTIEDOT	suku- ja etunimet		kerho		
		arvo tai ammatti		syntymäaika		
		lähiosoite		kotikunta		
		postinumero ja -paikka	puhelin	sähköpostiosoite		
SUORITUSOSA	1. TUNTURISUSI- VAELLUS, KESÄ	vaellusaika	karttakilometrit	maastohyvitys %	laskettu matka	
		retkialue		osallistujamäärä		
		vaelluksen vetäjä				
		2. yksityiskohtainen selostus vaelluksesta liitteenä				
	1. TUNTURISUSI- VAELLUS, TALVI	vaellusaika	karttakilometrit	maastohyvitys %	laskettu matka	
		retkialue		osallistujamäärä		
		vaelluksen vetäjä				
		2. yksityiskohtainen selostus vaelluksesta liitteenä				
	1. TUNTURI- VAELLUS	vaellusaika	karttakilometrit	maastohyvitys %	laskettu matka	
		retkialue		osallistujamäärä		
		retken vetäjä				
	1. TUNTURI- VAELLUS	vaellusaika	karttakilometrit	maastohyvitys %	laskettu matka	
		retkialue		osallistujamäärä		
		retken vetäjä				
	1. TUNTURI- VAELLUS	vaellusaika	karttakilometrit	maastohyvitys %	laskettu matka	
		retkialue		osallistujamäärä		
		retken vetäjä				
	YHTEENVETO	jatko tarvittaessa liitteenä				
		tunturivaelluksia ____kpl				
		tunturivaelluksen johtajana olin ____ kertaa, johdettuna ____ kertaa				
tunturivaelluksia kesällä ____kpl, talvella ____kpl						

3. TUNTURIHUIPUT

		nimi	korkeus	vuosi
SUORITUSOSA	3. TUNTURIHUIPUT	1		
		2		
		3		
		4		
		5		
		6		
		7		
		8		
		9		
		10		
		11		
		12		
		13		
		14		
		15		
		16		
		17		
		18		
		19		
		20		
		21		
		22		
		23		
		24		
		25		
		26		
		27		
		28		
		29		
		30		
		31		
		32		
		33		
		34		
		35		
		36		
		37		
		38		
		39		
		40		
jatko tarvittaessa liitteenä				
tunturihuiput yhteensä _____ kpl, joista yli 1000 m korkuisia _____ kpl				

TAITO-OSA	4. Suunnistustaito ja reitinvalinta	suoritettu keskustelussa
	5. Ensiaputaito	suoritettu kopio todistuksesta
	6a. Hätämajoittuminen	suoritettu keskustelussa
	6b. Tulenteko	suoritettu keskustelussa
	7a. Virtaavan veden ylitys	suoritettu keskustelussa
	7b. Eksymisestä selviytymisen perusteet	suoritettu keskustelussa
TIETO-OSA	8a. Jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet	suoritettu keskustelussa
	8b. Keskeiset retkeilijää koskevat säännökset	suoritettu keskustelussa
	9a. Poronhoidon perusteet	suoritettu keskustelussa
	9b. Lapin maastoa koskeva keskeinen sanasto	suoritettu keskustelussa
OHJEET	<p>Suoritusosan kohdat täytetään anomuskaavakkeeseen ja tarkemmat tiedot toimitetaan susivaliokunnalle erillisellä liitteellä.</p> <p>Taito- ja tieto-osien asioista keskustellaan Susivaliokunnan ja susikokelaan yhteisessä tapaamisessa. Ensiaputaidon todentamiseksi susivaliokunta tarvitsee todistuksen käydystä kurssista tai muun todistuksen vaadituista ensiaputaidoista. Susikokelas voi suorittaa tieto- ja taitoasiat osina useamman vuoden aikana.</p> <p>Keskustelutilaisuuksia järjestetään Suomen Ladun Leiripäivillä, Tunturiladun kevät- tai kesäpäivillä sekä susiaisissa. Susiaisissa haastateltu kokelas voidaan vihkiä aikaisintaan seuraavan vuoden susiaisissa. Susivaliokunnan kanssa voi sopia keskustelutilaisuuden järjestämisestä muunakin aikana.</p>	

ANON TUNTURISUDEN ARVOA

_____

paikka ja aika

_____

allekirjoitus

Suosittelu kerho, susi tai muu henkilö, joka tuntee anojan ansiot

nimi _____

osoite _____

puh.no _____

sähköposti _____

Anomus liitteineen on toimitettava Tunturilatu ry:n Susivaliokunnalle viimeistään kaksi kuukautta ennen susiaisia.

Keskeneräisiäkin anomuksia voi toimittaa Susivaliokunnan tarkasteltavaksi, jos kokelas on epävarma suoritustensa riittävydestä.

Susisääntöihin ja niiden tulkintoihin on syytä tutustua tarkasti ja tarvittaessa kysellä Susivaliokunnalta lisäselvityksiä.

Susiaisista ilmoitetaan Tunturilatu-lehdessä.

Tieto hyväksymisestä/hylkäämisestä lähetetään ennen susiaisia

TUNTURISUDEN ARVO VELVOITTA

SUSIVALIOKUNTA TÄYTTÄÄ

Tunturiladun jäsen vuodesta _____ Hyväksytty ___ Hylätty ___ Tunturisusi no. _____

Miksi hylätty _____

_____

_____

päiväys

_____

susivaliokunnan puolesta

_____

susivaliokunnan puolesta

PERUSTIEDOT	HENKILÖTIEDOT	suku- ja etunimet		kerho	
		arvo tai ammatti		syntymäaika	
		lähiosoite		kotikunta	
		postinumero ja -paikka	puhelin	sähköpostiosoite	
SUORITUSOSA	JOHTAJASUSI VAEL- LUS	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURISUSI VAEL- LUS 2	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURISUSI VAEL- LUS 3	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURISUSI VAEL- LUS 4	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURIVAEL- LUS 5	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURIVAEL- LUS 6	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURIVAEL- LUS 7	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURIVAEL- LUS 8	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURIVAEL- LUS 9	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	
	TUNTURIVAEL- LUS 10	aika	pituus km	alue	osallistujia
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät	

SUORITUSOSA	TUNTU- RIVAEL- LUS 11	aika	pituus km	alue	osallistujia	
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät		
	TUNTU- RIVAEL- LUS 12	aika	pituus km	alue	osallistujia	
		osallistunut johtamiseen	osallistunut suunnitteluun	muut vetäjät		
	YHTEEN- VETO	jatko tarvittaessa liitteenä, retkiselostus johtajasivaelluksesta (suoritusosa kohta 3) liitteenä				
		tunturivaelluksia _____ kpl, kesällä _____ kpl, talvella _____ kpl				
	Johtajana olin _____ kertaa, johdettuna _____ kertaa					
	4. TUNTURIHUIPUT			nimi	korkeus	vuosi
		1				
		2				
		3				
		4				
		5				
		6				
		7				
		8				
		9				
		10				
		11				
		12				
		13				
		14				
		15				
		16				
		17				
		18				
		19				
		20				
		21				
		22				
		23				
		24				
		25				
		26				
		27				
		28				
		29				
		30				
		31				
		32				
33						
34						
35						
36						
37						
38						
39						
40						

		jatko tarvittaessa liitteenä tunturihuiput yhteensä _____ kpl, joista yli 1000 m korkuisia _____ kpl
5. HARRASTUS-NÄYTE	Harrastusnäyte liitteenä, aihe lyhyesti : _____ _____ saa _____, ei saa _____ julkaista	
TAITO-OSA	6a. Suunnistustaito ja matkan mittaaminen	suoritettu keskustelussa
	6b. Ryhmän johtaminen kaikissa olosuhteissa	suoritettu keskustelussa
	7. Ryhmän johtaminen vesistön yli	suoritettu keskustelussa
	8. Ensiapu II kurssi tai vastaavat tiedot	suoritettu kopio todistuksesta
	9a. Lapin tunturialueet	suoritettu keskustelussa
	9b. Lapin maantieteelliset erityispiirteet ja luonto	suoritettu keskustelussa
TIETO-OSA	10. Lumivyöryn syntyperusteet ja uhrinetsintä	suoritettu keskustelussa
	11. Saamelaisten historia ja nykyaika	suoritettu keskustelussa
OHJEET	<p>Suoritusosan kohdat täytetään anomuskaavakkeeseen ja tarkemmat tiedot toimitetaan susivaliokunnalle erillisellä liitteellä.</p> <p>Taito- ja tieto-osien asioista keskustellaan Susivaliokunnan ja susikokelaan yhteisessä tapaamisessa. Ensiaputaidon todentamiseksi susivaliokunta tarvitsee todistuksen käydystä kurssista tai muun todistuksen vaadituista ensiaputaidoista. Susikokelas voi suorittaa tieto- ja taitoasiat osina useamman vuoden aikana.</p> <p>Keskustelutilaisuuksia järjestetään Suomen Ladun Leiripäivillä, Tunturiladun kevät- tai kesäpäivillä sekä susiaisissa. Susiaisissa haastateltu kokelas voidaan vihkiä aikaisintaan seuraavan vuoden susiaisissa. Susivaliokunnan kanssa voi sopia keskustelutilaisuuden järjestämisestä muunakin aikana.</p> <p>Harrastusnäytteen sopivuudesta voi keskustella Susivaliokunnan kanssa. Näyte voi olla kirjallinen työ tai käytännön työnäyte.</p>	

ANON JOHTAJASUDEN ARVOA

_____

paikka ja aika

_____

allekirjoitus

Suositteluva kerho, susi tai muu henkilö, joka tuntee anojan ansiot

nimi _____

osoite _____

puh.no _____

sähköposti _____

Anomus liitteineen on toimitettava Tunturilatu ry:n Susivaliokunnalle viimeistään kaksi kuukautta ennen susiaisia.

Keskeneräisiäkin anomuksia voi toimittaa Susivaliokunnan tarkasteltavaksi, jos kokelas on epävarma suoritustensa riittävydestä.

Susisääntöihin ja niiden tulkintoihin on syytä tutustua tarkasti ja tarvittaessa kysellä Susivaliokunnalta lisäselvityksiä.

Susiaisista ilmoitetaan Tunturilatu-lehdessä.

Tieto hyväksymisestä/hylkäämisestä lähetetään ennen susiaisia

JOHTAJASUDEN ARVO VELVOITTA

SUSIVALIOKUNTA TÄYTTÄÄ

Tunturiladun jäsen vuodesta _____ Hyväksytty ___ Hylätty ___ Tunturisusi no. _____ vuosi _____

Miksi hylätty _____

_____

_____

päiväys

_____

susivaliokunnan puolesta

_____

johtajasusinumero

_____

susivaliokunnan puolesta

